

1.1. ВИЩА ОСВІТА ЯК ДЖЕРЕЛО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

1. Поняття вищої освіти.

2. Державна політика у галузі вищої освіти.

3. Основні учасники здійснення державної освітньої політики та учасники навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

4. Забезпечення державою діяльності вищих навчальних закладів. Фінансово-економічні відносини в системі вищої освіти.

** Основні поняття до теми:*

- * освіта, вища освіта, зміст вищої освіти, державна атестація, нормативний термін навчання, стандарт вищої освіти, освітній, освітньо-професійний, освітньо-науковий рівень вищої освіти, рівень професійної діяльності, професійна підготовка, вищий навчальний заклад, вищий навчальний заклад державної форми власності, вищий навчальний заклад комунальної форми власності, вищий навчальний заклад приватної форми власності, освітня діяльність, ліцензування, ліцензований напрям, ліцензована спеціальність, якість вищої освіти, якість освітньої діяльності.*

* 1. ОСВІТА

* розглядається як основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави, вона є пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку суспільства.

*** ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

- * СПРЯМОВАНА НА РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ НА НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЯХ З УРАХУВАННЯМ СВІТОВИХ ОСВІТНІХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ЕКОНОМІЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЕРЖАВИ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ ЯК ОСОБИСТОСТІ ТА НАЙВИЩОЇ ЦІННОСТІ СУСПІЛЬСТВА, РОЗВИТКУ ЇЇ ТАЛАНТУ, РОЗУМОВИХ І ФІЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ, ВИХОВАННЯ ВИСОКИХ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЗДАТНИХ ДО СВІДОМОГО ВИБОРУ, ЗБАГАЧЕННЯ НА ЦЬОЇ ОСНОВІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО, ТВОРЧОГО, КУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАРОДУ, ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ОСВІТНЬОГО РІВНЯ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАРОДНОГО**

***ДОКУМЕНТИ**

- * Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ століття”),**
- * низка указів Президента України,**
- * постанов Кабінету Міністрів України,**
- * рішення Міністерства освіти і науки України щодо поглиблення реформ у всіх ланках освіти: дошкільній, загальній середній, позашкільній, професійно-технічній і вищій освіті.**
- * Закон України “Про вищу освіту”.**

* **ВИЩА ОСВІТА (ВО)**

- * **- СУКУПНІСТЬ СИСТЕМАТИЗОВАНИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ І ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК, СПОСОБІВ МИСЛЕННЯ, ПРОФЕСІЙНИХ, СВІТОГЛЯДНИХ І ГРОМАДЯНСЬКИХ ЯКОСТЕЙ, МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ, ІНШИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЗДОБУТИХ У **ВНЗ** (НАУКОВІЙ УСТАНОВІ) У ВІДПОВІДНІЙ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ ЗА ПЕВНОЮ КВАЛІФІКАЦІЄЮ НА РІВНЯХ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЩО ЗА СКЛАДНІСТЮ Є ВИЩИМИ, НІЖ РІВЕНЬ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ;**

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ - можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами;

АКАДЕМІЧНА СВОБОДА - самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом;

АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

- оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу за цією програмою на предмет:

- відповідності стандарту вищої освіти;**
- спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;**
- досягнення заявлених у програмі результатів навчання;**

АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

- оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу за цією програмою на предмет:

- відповідності стандарту вищої освіти;**
- спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;**
- досягнення заявлених у програмі результатів навчання;**

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

- ОКРЕМИЙ ВИД УСТАНОВИ, ЯКА Є ЮРИДИЧНОЮ ОСОБОЮ ПРИВАТНОГО АБО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА, ДІЄ ЗГІДНО З ВИДАНОЮ ЛЦЕНЗІЄЮ НА ПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПЕВНИХ РІВНЯХ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ПРОВОДИТЬ НАУКОВУ, НАУКОВО-ТЕХНІЧНУ, ІННОВАЦІЙНУ ТА/АБО МЕТОДИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ЗАБЕЗПЕЧУЄ ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ І ЗДОБУТТЯ ОСОБАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ З УРАХУВАННЯМ ЇХНІХ ПОКЛИКАНЬ, ІНТЕРЕСІВ І ЗДІБНОСТЕЙ;

* **ВИЩИЙ ВІЙСЬКОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД**

- * - ВНЗ державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), для подальшої служби на посадах офіцерського або начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, Збройних Сил України, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту;

*** ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ**

* - основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка;

*** ЄВРОПЕЙСЬКА КРЕДИТНА ТРАНСФЕРНО-НАКОПИЧУВАЛЬНА СИСТЕМА**

* (ЄКТС) - система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти.

***ЗАСНОВНИК ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

*** - ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ВІД ІМЕНІ
ДЕРЖАВИ, ВІДПОВІДНА РАДА ВІД ІМЕНІ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ГРОМАД),
ФІЗИЧНА ТА/АБО ЮРИДИЧНА ОСОБА,
РІШЕННЯМ ТА ЗА РАХУНОК МАЙНА ЯКИХ
ЗАСНОВАНО ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД.**

ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

КВАЛІФІКАЦІЯ

- офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ДИНАМІЧНА КОМБІНАЦІЯ ЗНАНЬ, ВМІНЬ І ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК, СПОСОБІВ МИСЛЕННЯ, ПРОФЕСІЙНИХ, СВІТОГЛЯДНИХ І ГРОМАДЯНСЬКИХ ЯКОСТЕЙ, МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ, ЯКА ВИЗНАЧАЄ ЗДАТНІСТЬ ОСОБИ УСПІШНО ЗДІЙСНЮВАТИ ПРОФЕСІЙНУ ТА ПОДАЛЬШУ НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ І Є РЕЗУЛЬТАТОМ НАВЧАННЯ НА ПЕВНОМУ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ;

КРЕДИТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КРЕДИТНОЇ ТРАНСФЕРНО-НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

**(ДАЛІ - КРЕДИТ ЄКТС) - ОДИНИЦЯ
ВИМІРЮВАННЯ ОБСЯГУ НАВЧАЛЬНОГО
НАВАНТАЖЕННЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ,
НЕОБХІДНОГО ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ВИЗНАЧЕНИХ
(ОЧІКУВАНИХ) РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ. ОБСЯГ
ОДНОГО КРЕДИТУ **ЄКТС** СТАНОВИТЬ **30** ГОДИН.
НАВАНТАЖЕННЯ ОДНОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ
ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ СТАНОВИТЬ,
ЯК ПРАВИЛО, **60** КРЕДИТІВ ЄКТС;**

ЛІЦЕНЗУВАННЯ

**ПРОЦЕДУРА ВИЗНАННЯ СПРОМОЖНОСТІ
ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПРОВАДИТИ ОСВІТНЮ
ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА ПЕВНОЮ СПЕЦІАЛЬНІСТЮ НА
ПЕВНОМУ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО
ДО СТАНДАРТИВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ;**

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ,
ЩО ПРОВАДИТЬСЯ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ, ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ І
ЗАДОВОЛЕННЯ ІНШИХ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ІНШИХ ОСІБ;**

ОСВІТНЯ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ЧИ ОСВІТНЬО-НАУКОВА) ПРОГРАМА

- система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів **ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (**компетентності**), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;**

***ОСОБА З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ**

* - особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти;

***РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ**

* - сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти;

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ

- * - складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти;**

*** СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

- * - складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;**

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти;

ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань

2. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ:

- Конституцією України;**
- законами України,:**
  - постановами Верховної Ради України;**
- указами й розпорядженнями Президента України;**
  - декретами, постановами, розпорядженнями Кабінету Міністрів України;**
- нормативними документами (актами) Міністерства освіти і науки України та інших органів центральної виконавчої влади держави.**

ЗАКОНОДАВЧОЮ БАЗОЮ ОСВІТИ В УКРАЇНІ Є:

- Конституція України;**
- Закон України “Про освіту”;**
- Закони України “Про професійно-технічну освіту”;**
  - “Про загальну середню освіту”;**
  - “Про дошкільну освіту”;**
  - “Про позашкільну освіту”;**
  - «Про вищу освіту»;**
- та інші закони, що регулюють окремі питання**

**У ЗАКОНІ УКРАЇНИ “ПРО ВИЩУ ОСВІТУ”
ВІДЗНАЧЕНО:**

**1. ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ У СФЕРІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ВИЗНАЧАЄ ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ, А
РЕАЛІЗУЮТЬ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ТА
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У
СФЕРІ ОСВІТИ І НАУКИ.**

2. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ГРУНТУЄТЬСЯ НА ПРИНЦИПАХ:

- 1) сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя;**
- 2) доступності вищої освіти;**
- 3) незалежності здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій;**
- 4) міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти;**

5) наступності процесу здобуття вищої освіти;

6) державної підтримки підготовки фахівців з вищою освітою;

7) державної підтримки освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності університетів, академій, інститутів, коледжів;

8) сприяння здійсненню державно-приватного партнерства у сфері вищої освіти;

9) відкритості формування структури і обсягу освітньої та професійної підготовки фахівців з вищою освітою.

3. ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬСЯ ШЛЯХОМ:

- 1) гармонійної взаємодії національних систем освіти, науки, бізнесу та держави з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави;**
- 2) збереження і розвитку системи **ВО** та підвищення якості **ВО**;**
- 3) розширення можливостей для здобуття **ВО** та освіти протягом життя;**

4) створення та забезпечення рівних умов доступу до **ВО**, у тому числі забезпечення осіб з особливими освітніми потребами;

5) розвитку автономії **ВНЗ** та академічної свободи учасників освітнього процесу.;

б) визначення збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з **ВО** з урахуванням потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців;

7) забезпечення розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності **ВНЗ та їх інтеграції з виробництвом;**

8) надання особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, пільг та соціальних гарантій;

9) належної державної підтримки підготовки фахівців з числа осіб з особливими освітніми потребами;

7) забезпечення розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності **ВНЗ та їх інтеграції з виробництвом;**

8) надання особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, пільг та соціальних гарантій;

9) належної державної підтримки підготовки фахівців з числа осіб з особливими освітніми потребами;

10) створення умов для реалізації випускниками **ВНЗ права на працю, забезпечення гарантії рівних можливостей щодо вибору місця роботи, виду трудової діяльності на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності з урахуванням здобутої вищої освіти та відповідно до суспільних потреб;**

11) запровадження механізмів стимулювання підприємств, установ, організацій усіх форм власності до надання першого робочого місця випускникам **ВНЗ.**

**3. ОСНОВНІ УЧАСНИКИ ЗДІЙСНЕННЯ
ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА
УЧАСНИКИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

ЗГІДНО З КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ (СТ. 53) КОЖЕН ГРОМАДЯНИН МАЄ ПРАВО НА ОСВІТУ.

Для громадян України держава **забезпечує:**

- **доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, **ВО** в державних і комунальних навчальних закладах:**
  - **розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти;**
- **забезпечення різних форм навчання (очною, вечірньою, заочною, дистанційною, екстернатом, педагогічним патронажем);**

- **надання державних стипендій та пільг учням і студентам;**
- **здійснює соціальний захист учасників навчально-виховного процесу (вихованців, учнів, студентів, курсантів, слухачів, стажистів, клінічних ординаторів, аспірантів, докторантів та інших осіб) незалежно від форми їх навчання і типів навчальних закладів, в яких вони навчаються, а також сприяє здобуттю освіти в домашніх умовах.**

- **ОСНОВНИМИ УЧАСНИКАМИ ЗДІЙСНЕННЯ
ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ**

**є сама держава з її інституціями, а також різноманітні
недержавні інституції й об'єднання.**

КЕРІВНИЦТВО Й УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

**держава здійснює через міністерства і відомства,
зокрема **Міністерство освіти і науки України.****

УЧАСНИКАМИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

У ВНЗ згідно з Законом України “Про вищу освіту” є:

- **1) НАУКОВІ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ;**
- **2) ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ІНШІ ОСОБИ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ У **ВНЗ**;**
- **3) ФАХІВЦІ-ПРАКТИКИ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМАХ;**
  - **4) ІНШІ ПРАЦІВНИКИ **ВНЗ**.**

ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ – це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ – це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність.

НАУКОВІ ПРАЦІВНИКИ - це особи, які за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-організаційну діяльність та мають відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання.

ВЧЕНІ ЗВАННЯ НАУКОВИХ І НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

1) СТАРШИЙ ДОСЛІДНИК;

2) ДОЦЕНТ;

3) ПРОФЕСОР.

**ОСНОВНИМИ ПОСАДАМИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ВНЗ:**

- 1) ВИКЛАДАЧ;
- 2) МЕТОДИСТ.

Основними посадами науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів

- 1) керівник
- 2) заступник;
- 3) директор (начальник) інституту;
- 4) декан (начальник) факультету,;
- 5) директор бібліотеки;
- 6) завідувач (начальник) кафедри;
- 7) професор;
- 8) доцент;
- 9) старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист;
- 10) науковий працівник бібліотеки;
- 11) завідувач аспірантури,

ПЕДАГОГІЧНІ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ

ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ МАЮТЬ ПРАВО НА:

- захист професійної честі та гідності;
- вільний вибір методів та засобів навчання в межах затверджених навчальних планів;
- проведення наукової роботи у вищих навчальних закладах всіх рівнів акредитації;
  - індивідуальну педагогічну діяльність;
  - участь у громадському самоврядуванні;
    - участь у об'єднаннях громадян;

- **забезпечення житлом, отримання пільгових кредитів для індивідуального і кооперативного житлового будівництва;**
  - **одержання службового житла;**
  - **одержання державних стипендій (ст. 50).**

Педагогічні та науково-педагогічні працівники мають і інші права, передбачені законами та статутом вищого навчального закладу.

ПЕДАГОГІЧНІ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ ЗОБОВ'ЯЗАНІ:

- **постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію (для науково-педагогічних працівників);**
- **забезпечувати високий науково–теоретичний і методичний рівень викладання дисциплін у повному обсязі освітньої програми відповідної спеціальності;**
- **додержуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у **ВНЗ**, прививати їм любов до України, виховувати їх в дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України;**
- **додержуватися законів, статуту та правил внутрішнього розпорядку **ВНЗ**.**

ОСОБАМИ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ У ВНЗ, Є:

1) ЗДОБУВАЧІ ВО;

2) ІНШІ ОСОБИ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ У ВНЗ.

- **СТУДЕНТИ (СЛУХАЧІ);**
  - **КУРСАНТИ;**
- **АСИСТЕНТИ-СТАЖИСТИ;**
  - **ІНТЕРНИ;**
- **КЛІНІЧНІ ОРДИНАТОРИ;**
- **АСПІРАНТИ (АД'ЮНКТИ);**
  - **ДОКТОРАНТИ.**

ОСОБИ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ, МАЮТЬ ПРАВО НА:

- **ВИБІР ФОРМИ НАВЧАННЯ;**
- **БЕЗПЕЧНІ І НЕШКІДЛИВІ УМОВИ НАВЧАННЯ, ПРАЦІ ТА ПОБУТУ;**
- **ТРУДОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ У ПОЗАНАВЧАЛЬНИЙ ЧАС;**
- **ДОДАТКОВУ ОПЛАЧУВАНУ ВІДПУСТКУ У ЗВ'ЯЗКУ З НАВЧАННЯМ ЗА ОСНОВНИМ МІСЦЕМ РОБОТИ, СКОРОЧЕНИЙ РОБОЧИЙ ЧАС ТА ІНШІ ПІЛЬГИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ЗАКОНОДАВСТВОМ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ПОЄДНУЮТЬ РОБОТУ З НАВЧАННЯМ;**

- **КОРИСТУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЮ, НАУКОВОЮ, ВИРОБНИЧОЮ, КУЛЬТУРНОЮ, СПОРТИВНОЮ, ПОБУТОВОЮ, ОЗДОРОВЧОЮ БАЗОЮ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ;**
- **УЧАСТЬ У НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ, ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ РОБОТАХ, КОНФЕРЕНЦІЯХ, СИМПОЗИУМАХ, ВИСТАВКАХ, КОНКУРСАХ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ СВОЇХ РОБІТ ДЛЯ ПУБЛІКАЦІЙ;**
- **УЧАСТЬ В ОБГОВОРЕННІ ТА ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ, НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ, ПРИЗНАЧЕННЯ СТИПЕНДІЙ, ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ, ПОБУТУ,**
  - **ОЗДОРОВЛЕННЯ;**

- **НАДАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО УМОВ І РОЗМІРІВ ПЛАТИ ЗА НАВЧАННЯ;**
  - **УЧАСТЬ У ОБ'ЄДНАННЯХ ГРОМАДЯН;**
  - **ОБРАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ В МЕЖАХ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ ПІДГОТОВКИ ТА РОБОЧИМ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ;**
  - **УЧАСТЬ У ФОРМУВАННІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ;**
- **МОРАЛЬНЕ ТА (АБО) МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАОХОЧЕННЯ ЗА УСПІХИ У НАВЧАННІ ТА АКТИВНУ УЧАСТЬ У НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ;**
- **ЗАХИСТ ВІД БУДЬ-ЯКИХ ФОРМ ЕКСПЛУАТАЦІЇ, ФІЗИЧНОГО ТА ПСИХІЧНОГО НАСИЛЬСТВА;**

- **БЕЗКОШТОВНЕ КОРИСТУВАННЯ У ВНЗ**
БІБЛІОТЕКАМИ, ІНФОРМАЦІЙНИМИ ФОНДАМИ,
ПОСЛУГАМИ НАВЧАЛЬНИХ, НАУКОВИХ, МЕДИЧНИХ ТА
ІНШИХ ПІДРОЗДІЛІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ;
- **КАНІКУЛЯРНУ ВІДПУСТКУ ТРИВАЛІСТЮ НЕ МЕНШЕ**
НІЖ ВІСІМ КАЛЕНДАРНИХ ТИЖНІВ
- **ССТУДЕНТИ ВНЗ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ДЕННОЮ**
(ОЧНОЮ) ФОРМОЮ НАВЧАННЯ, МАЮТЬ ПРАВО НА
ПІЛЬГОВИЙ ПРОЇЗД У ТРАНСПОРТІ, А ТАКОЖ НА
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГУРТОЖИТКОМ У ПОРЯДКАХ,
ВСТАНОВЛЕНИХ КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ;
- **СТУДЕНТИ ВНЗ МАЮТЬ ПРАВО НА ОТРИМАННЯ**
СТИПЕНДІЙ, ПРИЗНАЧЕНИХ ЮРИДИЧНИМИ ТА
ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ, ЯКІ НАПРАВИЛИ ЇХ НА
НАВЧАННЯ, А ТАКОЖ ІНШИХ СТИПЕНДІЙ ВІДПОВІДНО
ДО ЗАКОНОДАВСТВА (СТ. 54).

**ОСОБИ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ, ЗОБОВ'ЯЗАНІ:**

- **ДОДЕРЖУВАТИСЯ ЗАКОНІВ, СТАТУТУ ТА ПРАВИЛ ВНУТРІШНЬОГО РОЗПОРЯДКУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ;**
- **ВИКОНУВАТИ ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИМОГИ НА-ВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ (СТ. 55).**

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВОЮ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ. ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

- ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ ТА НАПРЯМІВ
РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ;**
- СТВОРЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЇХ
ДІЯЛЬНОСТІ;**
- ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА ГАЛУЗЕВИХ
СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ;**
- ЗДІЙСНЕННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА АКРЕДИТАЦІЇ НАПРЯМІВ,
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ;**

- надання законами особам, які навчаються у **ВНЗ**, а також педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників **ВНЗ**, гарантій;
  - встановлення для педагогічних і науково-педагогічних працівників **ВНЗ** посадових окладів, а також додаткових доплат, диференційованих відповідно до їх наукових ступенів, вчених і педагогічних звань та стажу роботи;
- визначення обсягів фінансування **ВНЗ** з Державного бюджету України, встановлення нормативів матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення **ВНЗ** однакових для вищих навчальних закладів одного статусу.
  - охорони здоров'я працівників та осіб, які навчаються.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ)